

අඹ වගාව

අඹ ලංකාවාසී ජනතාව ඉතාමත් ප්‍රිය කරණ රසවත් පළතුරකි. දකුණු දිග ආසියාව අඹ ගසෙහි නිෂ්පාදන වශයෙන් සලකන අතර, මලයා අර්ධද්වීපයෙන් මෙම ගස ලොව සෑම තැනම පැතිරී ගියා යයි වැඩිදෙනාගේ මතයයි. අඹ ගසට ඉතිහාසයේ වැදගත් තැනක් ඇති අතර මිහිදු මාහිමියන් සිරි ලකට වැඩි දිනයෙහි පවා අඹ ගසක් ගැන පැණයක් මතු විය. එපමණක් නොව අඹ ගෙඩියෙහි වටිනා විටමින් “ඵ” හා “සි” පදාර්ථයන්ද එමට ඇත. තවද අමු අඹ වලින් වටිනි, අව්වාරු වැනි දිව කට පිණවන නොයෙක් මාදිලියේ රසවත් ආහාර පිළියෙල කළ හැකිය. අඹ හිඟ කලට පාවිච්චි කිරීම සඳහා ඉදුණු අඹ පෙති කපා ටින් වල අසුරා තබනු ලැබේ.

දේශගුණය හා පස :

උෂ්ණ වැස්ස නොමැති පළාත්වල මෙන්ම වැස්ස ඇති පළාත්වලද අඹ සරලෙස වැඩේ. එනමුත් අඹවල හොදින් ගෙඩි සෑදෙන්නේ අවුරුද්ද තුළ කෙටි වැසි කාලයක් හා දිගු වැස්ස නොමැති උෂ්ණ කාලයක් ඇති විට පමණි. තවද මල් පිපෙන කාල සීමාවලදී අධික වැස්ස, මිදුම හා දිවාකාලයෙහි කළු වර ගතිය ආදිය ඇති කල්හි, පළ සවිවීම (Setting of Fruits) ඇති නොවනවාත් හැර කෘමීන්ගෙන් ආපදා හා රෝග ඇති වෙයි. අඹ ගසේ මල් පිපෙන අවධියේදී සෞම්‍ය, ශීතල, වියලි කාලගුණයක් පැවතුන හොත් හොද අස්වැන්නක් බලාපොරොත්තු විය හැක. එමෙන්ම ශීතල දේශගුණයක් පවතින ලංකාවේ කඳුකර පෙදෙස් අඹ වගාව සඳහා කිසිසේත් සුදුසු නැත. තද සලඟ ඇති පෙදෙස්වල අඹ වගාවන් වටේට සුලං බාධකයන් ලෙස වෙනත් ගස් වගී වවා සලඟ මඟ හැරවීමට කටයුතු සැලැස්වීම අත්‍යවශ්‍යය. එසේ නොමැති වුවහොත් අඹ ගස්වල සමහර විට ගෙඩි හට නොගැනීමට ඉඩ තිබේ. තවද අඹවලට සරු සාර ජලය මනා ලෙස බැස යන පසක් අවශ්‍යය. ස මාත්‍රයෙන් අඩි තුනකට වඩා ගැඹුරැති පසේ යට කළුගලක් නොතිබිය

යාපනයේ ක්‍රම:ණුකූල අඹ තවානක්

යුතුය. අඩි තුනකට යටින් කිරීමැටි ඇති පොලොවද අඹ වගාවට ඉතාමත්ම නසැසය. අඹ වගාව සඳහා වඩාත් සුදුසු ලංකාවේ පහත රට වියලි කලාපයයි.

වගී :

ගම්බද වැඩෙන වල් අඹ හා කොහු අඹ ග්‍රාහක කඳන් වශයෙන් පාවිච්චි කරනු ලැබේ.

රසවත් ගෙඩි ලබා ගත හැකි වගීයන් අතර, යාපනයේ වැඩෙන “කර්තකොළඹාන්” “වෙල්ල කොළඹාන්” යන ප්‍රධාන වගීයන් වෙති. තෙත් කලාපයේ සිටුවීම සඳහා “පිටර් පසන්චි” නමැති වගීයක් බෝකර ඇත.

ජල සම්පාදනය :

වියලි කාලගුණයක් ඇති පළාත්වල වගා වනට සුමනයකට වරක් ජලය සැපයීම මැනවි. එහෙත් සාමාන්‍යයෙන් වගාවට වයස අවුරුදු පහක් ගත වූවාට පසු අඹ වගාවනට ජලය අනවශ්‍ය වුවත්, ජල සම්පාදනය කළ හොත් වඩා හොඳින් ගෙඩි හට ගන්නවා ඇත. එහෙත් අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට වඩා ජලය සැපයීමෙන් ගසේ නිසියාකාර මල් හට නොගන්නා බැවිද අප අමතක කළ යුතු නොවේ.

පැළ සිටුවීම :

පළමුවෙන්ම අඹ වගා කරණ ඉඩම විරැක් ටර් යන්ත්‍රයකින් මනා ලෙස යටට හැමෙන් පසු තැටි පෝරු ගැමෙන් පස මට්ටම් කළ යුතු වෙයි. සාමාන්‍යයෙන් පැළ සිටුවීම කළ යුත්තේ වැස්ස ලැබෙන කාලය ආරම්භයේ දීය. පැළ අතර අඩි 30—35 දක්වා දුර ප්‍රමාණයක් තූබීම සාමාන්‍යයෙන් සැහේ. පැළ සිටුවීම සඳහා සාමාන්‍යයෙන් 3'X3'X3' වල් කපා ඒවා පෝර පස්වලින් පුරවා, වලවල් හොඳින් පරණවූවාට පසු පැළ සිටුවිය යුතු වෙයි.

පොහොර සැපයීම :

අවුරුද්දක් පමණ වයසැති ගසකට ගොවි පළේ මිශ්‍ර පොහොර රාත්තල් 20ක්, අළු රාත්තල් 10ක් හා ඇට පොහොර රාත්තල් පහක් පමණ සැහේ. සෑම අවුරුද්දකම ඉහත කී පොහොර ප්‍රමාණය මිශ්‍ර පොහොර රාත්තල් 10කින්ද, ඇට කුඩු රාත්තලකින්ද, අළු රාත්තල් දෙකකින්ද වැඩි කළ යුතුය. එවිට නව අවුරුදු වයසැති අඹ පැළයකට මිශ්‍ර පොහොර රාත්තල් 100ක් ඇට කුඩු රාත්තල් 15ක් හා අළු රාත්තල් 30ක් අවශ්‍ය වෙයි. ගස වටේ පොහොර දමන රවුම් කණුව අඩි 2ක් පලල් විය යුතු අතර, අඟල් හයක් පමණ ගැඹුර විය යුතුය. එක් අවුරුද්දක් වයසැති අඹ ගසේ මූලට අඩියක් ඇතින් එම කණුවේ ඇතුල් පැත්ත පිහිටිය යුතුය.

එක් අවුරුදු වයසැති ගස :

මීට අමතරව මුළු ඉඩමේ මතුපිට අවුරුද්ද කට වරක් මිශ්‍ර පොහොර කරත්ත 10ක් පමණ අක්කරයකට යෙදීමෙන් පස් වඩාත් සාරවත් වෙයි.

කප්පාදු කිරීම :

අඹ ගස සාමාන්‍යයෙන් කප්පාදු කළ යුත්තේ අවුරුදු පහක් ගත වූවාට පසුවය. එහෙත් හිරු රැස් ලබා ගැනීමට හැකි නිරෝගි කිසිම අත්තක් කප්පාදු කළ යුතු නොවේ. රෝගි හා හිරු රැස් නොවැටෙන වැඩි අතු පමණක් කප්පාදු කිරීම සැහේ. මෙසේ ගස කප්පාදු කළ යුත්තේද අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට වඩා කොළ හා රිකිලි වැඩි නිබුණොත් පමණි. එසේ වුවත් බද්ධ කරන ලද අඹ ගස්වල ග්‍රහක කඳෙන් හට ගන්නා සියළුම අතු සෑම කල් හිම ඉවත් කළ යුතුය.

මල් හට ගැනීම :

අළුතෙන් සිටවන ලද අවුරුද්දක් වයසැති අඹගසවල පවා මල් හටගැනීමට ඉඩ තිබේ. අඹගසේ පළමු අවුරුදු තුන ඇතුළත හට ගන්නා සියළුම මල් ඉවත් කළ යුතුවත් හැර ඒවා වැඩීමට ඉඩ හැරීමෙන් ගසේ අතු හා රිකිලි සෑදීමට ද බාධා ඇති වේ. එම මල්වලින් සාරවත් හොඳ අඹගෙඩි සාමාන්‍යයෙන් නොසැදෙන අතර, නියම ක්‍රමයට පලදාව ඇතිවන්නේ සිටුවා හතරවෙනි හෝ පස්වැනි අවුරුද්දේ ය. මල් හට ගැනීම හා පල ඇතිවීම වුවද සිදු වන්නේ නොයෙක් පළාත්වල ඇති විවිධ දේශගුණයන් අනුවය. ගස්වල ඇති නොයෙක් අතු වල සුමන 6—8 දක්වා කාලයක් දෙවරකට හෝ තුන්වරකට සාමාන්‍යයෙන් මල් පිපේ. මල් පිපී මාස 5ක් පමණ ගත වූ විට ගෙඩි ඉදි නෙලා ගැනීමට සිදුසු ය.

අඹ අතු වල බොහෝ සෙයින් මල් පිපෙන්නේ රිකිලිවල අගින්ය. අඹ ගසේ සාමාන්‍යයෙන් එක් අවුරුද්දක් ගෙඩි පල ගත්තොත් ඊළඟ අවුරුද්දේ ගෙඩි හට නොගනී. සමහර අවුරුදුවල රිකිලි වලින් සියයට දහයක ගෙඩි හට ගත්තොත් ඊළඟ අවුරුද්දේ ඉතිරි සියයට අනුවේ ගෙඩි හට ගන්නවා ඇත. මෙසේ අඹ ගස්වල වෂීයෙන් වෂීයට මාරුවෙන් මාරුවට ගෙඩි හට ගනී. තවත් සමහර විට දිගින් දිගට අවුරුදු ගණනාවක් ගෙඩි හට නොගෙන තිබී හදිසියෙන් එක් අවුරුද්දක පමණ ගෙඩි හට ගනී. මාරුවෙන් මාරුවට ගෙඩි හට ගැනීම බොහෝ විට ගස්වල ආවේණික ගුණාංගයකි.

සමහර අඹවර්ග මල් කිනිතිවල ඇති අඩු පාඩුකම් නිසා ඒවායේ ගෙඩි හට නොගනී. අඹගස්වල මල් දෙවර්ගයක් ඇත. එනම් පුරුෂ ලිංගික මල් හා ද්විලිංගික මල් වෙයි. මෙයින් ගෙඩි හට ගන්නේ ද්විලිංගික මල්වලින් පමණි. සමහර අඹවර්ග මල් කිනිත්තේ ද්විලිංගික මල් වැඩිවීම හේතු කොට ගෙන වැඩියෙන් ගෙඩි හට ගන්නා අතර තවත් සමහර වර්ග කිනිත්තේ පිරිමි මල් වැඩිවීම හේතුවෙන් අඩුවෙන් ගෙඩි සාදේ. සමහර අඹ ගස්වල අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට වඩා වැඩිම හේතුවෙන් ගෙඩි හට නොගනී. මෙවැනි ගස් වල කොළ ගවරය සාමාන්‍යයෙන් වැඩි වන්නේ පොළොවේ සාරවත් බව වැඩිකම නිසා හෝ ජීවත්වන අඩංගු පොහොර වැඩියෙන් යෙදීම නිසා හෝ ගස්වල සෙවන වැඩිවීම හේතු කොටගෙනය. මෙවැනි ගස්වලට මද වශයෙන් වැස්ස ඇති කලට මුලට ලුහු යෙදීමෙන් සමහර විට ගෙඩි හට ගනී. වයස අවුරුදු දහයත්, විස්සත් අතර ගස්වලට ලුහු රුත්තල් දහයක්ද, අවුරුදු විස්සකට වඩා වැඩි වයසැති ගස්වලට රුත්තල් 25ක් පමණද යෙදීම මැනවි. ලුහු යෙදිය යුත්තේ ගසේ පිටින් ඇති අතු අගිස් කෙළින් ගස වටේ සෑදු කාණු වකය. කාණුව අඩියක් පලල අඩියක් ගැඹුරැති එකක් විය යුතුය. ගෙඩි නොසාදෙන ගස්වල ඇති අතු වල මුලින්, අඟල් බාගයක් පමණ පොතු ඉවත් කිරීමෙන් සමහර විට එම අතු වල ගෙඩි සාදේ. එසේ වුවද දිගින් දිගට මෙය කළ නොහැකිය.

බද්ධ කළ අඹගස්වල හතරවැනි අවුරුද්දේ සාමාන්‍යයෙන් අඹ ගෙඩි 10—15 දක්වා ප්‍රමාණයක් සාදේ. ඉන්පසු හයවැනි අවුරුද්දේ

පමණ ගෙඩි 50—75 දක්වා පමණ ප්‍රමාණයක් සාදිය යුතු අතර, සිටවා වයස අවුරුදු දහයක් පමණ වයස් ගත වූ ගසකින් අඹ ගෙඩි 300-500 දක්වා ප්‍රමාණයක් කඩා ගත හැක.

ඒ වුවත් ඉතා හොඳින් සාත්තු කළ වගා වල එක් ගසකින් ගෙඩි 1000—3000 දක්වා අධික අස්වැන්නක් නෙලා ගත් අවස්ථා නැත්තේ නොවේ. ගසේ ඇති නොයෙක් අතු වල ගෙඩි හට ගන්නේ එකවර නොවේ. එබැවින් ඒවා නෙලා ගත යුත්තේද මාස 3—4 දක්වා කාලයක් ඇතුළතය. ගෙඩි ඉතා හොඳින් ඉදෙන තුරු ගස්වල තබා ගත නොහැකිය. ඒ කපුටන් වදුරන් හා හිරවුන් වැනි සතුන්ගෙන් ගෙඩිවලට හානි පැමිණෙන බැවිනි. උණ බිම්බුවක අගට පිහියක් සවි කොට ඊට පහතින් උණ බිම්බුවේම මාළු දැල් වලින් සාදාගත් කුඩා දැලක් සවි කර ගැනීමෙන් ගෙඩිවලට තුවාල නොකොට අස්වැන්න නෙලා ගත හැක. එක දැලකට අඹ ගෙඩි 200—300 දක්වා ප්‍රමාණයක් අසුවන සේ දැල සාදා ගත යුතුය. දැල සම්පූර්ණයෙන් පිරුණ විට උණ බිම්බුව පහතට හෙලා ගස යට අඹ කොළ අතුරා ඇති සිසිල් ස්ථානයකට ගෙඩි එක්තැන් කරනු ලැබේ. ගස් යටින් එකතු කරන ලද අඹ ගෙඩි සිසිල් එළිමහන් කාමරයකට එක් රැස් කරනු ලැබේ. එම කාමරයෙහි පොළොවට අඹ කොළ අතුරා ඒ උඩින් එක් අඹගෙඩි තට්ටුවක් තබනු ලැබේ. ඉන් පසු ඒ උඩින් පිදුරු අතුරා අඹ ගෙඩි තට්ටුවෙන් තට්ටුවට තබනු ලැබේ. අඹ ඉදවීම සදහා ඉතාමත්ම සුදුසු පිදුරු බැව් කිව යුතුව ඇත. පිදුරුවලට ගෙඩි තුවාල නොවනවාක් හැර ඒවා නියම පාටින්ද යුක්ත වෙයි.